

Nyhetsbrev nr. 4 i prosjekt – Bedre helseoppfølging av personer med utviklingshemming

Bedre helseoppfølging av personer med utviklingshemming er et 3-årig prosjekt, finansiert av tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet. Prosjektet eies av Kristiansand kommune og gjennomføres av USHT Agder (vest). I prosjektet er det også en tydelig forventning om videre regional og nasjonal spredning, både av erfaringer og utviklede verktøy. I dette nyhetsbrevet deler vi noen erfaringer som følge av økt observasjonskompetanse i Kristiansand kommune. Vi får en oppsummering av læringsnettverket som ble avsluttet før sommeren, og vi gir en status på årlig helsekontroll. Til slutt gir vi noen lenker til artikler som omtaler prosjektet.

1. Økt observasjonskompetanse gir bedre kvalitet i tjenestene - Erfaringer fra avdelinger i Kristiansand kommune

I løpet av de siste to årene har USHT mottatt flere tilbakemeldinger fra avdelinger i Habilitering om kvalitetsforbedring som følge av økt observasjonskompetanse. Det rapporteres om situasjoner hvor ansatte tidlig oppdager forverring i helsetilstand hos tjenestemottakere, og situasjoner hvor NEWS2 målinger har avdekket potensielt alvorlige sykdomsforløp og medført direkte innleggelse på sykehus. Økt faglig kompetanse gir også ansatte et bedre grunnlag for kommunikasjon med spesialisthelsetjeneste, siden de oppnår en felles forståelse for vitale parametere som kommuniseres. Det som tidligere kunne bli kommunisert som at «beboer er syk» eller «beboer er ikke helt i form», underbygges nå med målinger og fagterminologi.

Erfaringer fra avdelingsledere i Habilitering.

Avdelingsledere Margrete Helleland Meberg og Lene Torbjørnsen Smitt-Ingebretsen trekker frem fire tydelige og gode følger av økt observasjonskompetanse i tjenestene, som underbygges med eksempler.

1. Ansatte oppdager somatisk sykdom

Smitt-Ingebretsen forteller om ett nylig eksempel hvor én beboer kom hjem søndag kveld fra pårørende. *«Pårørende informerte personalet om at beboer ikke var helt i form og klagde på vondt i rygg. Personalet gjennomførte en NEWS2 score og blodtrykk var veldig høyt. De tok kontakt med legevakt og fikk gitt blodtrykksdempende medisiner. Morgenen etter var blodtrykket lavt, og ny måling etter en stund viste at det var enda lavere. Det ble på nytt meldt fra til legevakt, som sendte en ambulanse. Ambulansepersonell var ikke sikre på om de skulle ta beboer med. Utover ettermiddag/kveld mistenkte sykehuset sepsis og startet behandling. Sepsis ble bekreftet etter hvert.»* Smitt-Ingebretsen avslutter med å rette oppmerksomheten mot personalet som var på jobb, og som fulgte opp rutinene eksemplarisk.

Meberg gir et annet eksempel fra egen avdeling, hvor personalet tidligere har slått seg til ro med at en beboer var manisk grunnet en manisk lidelse. Meberg forteller; *«gjennom økt fokus på somatikk og ikke minst verktøyet NEWS2, fant personalet at manien i flere tilfeller kunne være utløst av somatisk sykdom. I dette tilfellet hadde beboer heller ikke språk, og det kan tenkes at manien var beboers måte å uttrykke en følelse av uhelse eller at underliggende smerte gjorde at beboer ikke fant roen. Noe som lett kunne forveksles med maniske symptomer. Tidligere har ansatte i større grad basert sine vurderinger på skjønn, som kan være bra, men nå kan de også underbygge med konkrete målinger».*

2. Ansatte har et felles språk i kommunikasjon med legevakt, sykehus og spesialisthelsetjeneste

Meberg og Smitt-Ingebretsen forteller at personalet opplever NEWS2 som et nyttig verktøy som også brukes av andre tjenester, og dermed gir et felles språk som kan ha positiv innvirkning på kommunikasjon mellom primær og spesialisthelsetjenesten. Meberg gir et eksempel, *«vi følger ofte våre beboere på sykehus, og da er NEWS målingene et felles kjent hjelpemiddel for ansatte fra bolig og personalet på sykehus».*

NEWS-målinger skaper også økt effektivitet og raskere oppfølging i kommunikasjon med legevakt. Meberg viser til et eksempel hvor det var ønskelig med en akuttinnleggelse på en alvorlig syk beboer. *«Sykepleier på sentralbord på legevakten ba om en fullstendig NEWS-måling. Ansatte tok alle målinger som lot seg gjennomføre og fikk score på NEWS-måling som indikerte sykdom. Legevakt mottok målinger pr telefon og rekvirerte ambulanse umiddelbart. Sykepleier på legevakt presiserte at hvis hun hadde en NEWS måling med tydelig score så var det en faktor som gjorde at hun hadde mulighet til å rekvirere ambulanse akutt til en syk pasient».*

3. Økt trygghet for ansatte

Meberg er tydelig på at kompetanse gir økt trygghet for ansatte, selv i tilfeller hvor man ikke oppdager forverring i helse. Hun forklarer med et eksempel. *«En dag opplever ansatte at beboer har mer slim enn normalt, og de tar en NEWS-måling. Målingene er fine og gir ingen indikasjon på at det er noen forverring i helsetilstand. Når beboers allmenntilstand da ellers er god, kan man som ansatt føle seg tryggere på at det på nåværende tidspunkt «bare» er mye slim, og ikke en alvorlig infeksjon».*

Smitt-Ingebretsen forteller videre at det er mange ansatte i helgestillinger i tjenestene, og en stor andel av disse er ufaglærte eller under utdanning. *«Ved at alle får opplæring i NEWS2 så gi det alle yrkesgrupper en trygghet. Ved å bruke NEWS2 så sikrer vi også at en helgestilling kan kontakte legevakt ved høy score og formidle informasjon på lik linje som f.eks. vernepleier/helsefagarbeider.»*

4. Tidlig intervensjon

Tidlig intervensjon er avgjørende for å sikre rask effektiv behandling. Meberg forklarer med utgangspunkt i eksempelet nevnt over. *«I en slik situasjon vil det være spesielt viktig med rask igangsetting med antibiotika, hvis personen får feber og infeksjon. En NEWS måling vil da raskere kunne avdekke forverring i helse».*

2. Læringsnettverk – Ernæring og aktivitet

Ernæring og aktivitet er ett av tre målområder i prosjektet «bedre helseoppfølging av personer med utviklingshemming». Læringsnettverk ble valgt som metode for å tilrettelegge for økt samhandling på tvers av kommuner, i tillegg til å skape rom for erfaringsutveksling og løpende tilpasning av verktøy underveis. I juni 2021 ble invitasjon sendt ut til alle kommuner i Agder Vest. I løpet av sommeren 2021 hadde nærmere 60 personer meldt sin interesse, og 28 personer fra tre kommuner fikk plass i nettverket. Totalt er det gjennomført seks undervisningsamlinger, i tillegg til at deltakere har blitt fulgt opp av veileder mellom samlingene. Alt av undervisning og tilhørende verktøy og maler er tilgjengelig digitalt på prosjektets nettsider, både som en repetisjon for deltakere og til inspirasjon for nye avdelinger.

22.juni i år ble siste samling avholdt i nettverket på Samsen kulturhus, som også ble den første fysiske samlingen for alle deltakere i nettverket. På de foregående samlingene har deltakere fått en grunnleggende innføring i hvordan man jobber systematisk med ernæring og aktivitet. De har lært å

gjennomføre kartlegginger og utarbeide individuelt tilpassede ernærings- og aktivitetsplaner. På den siste samlingen var tema oppfølging og varig forbedring. Vi startet med en panelsamtale hvor avdelingene delte egne erfaringer. Deretter ble det delt erfaringer fra en avdeling som er fulgt opp i prosjektet over tid med gode resultater. Voksenhabilitering ved Sørlandet sykehus (HAVO) holdt deretter et innlegg, og delte noen av sine refleksjoner og erfaringer. Etter lunsj var tema varig forbedring og forbedringsarbeid i praksis, i tillegg til at deltakerne fikk en nærmere innføring i hvordan man benytte simulering som metode for kompetanseheving. Det var godt engasjement gjennom hele dagen, og vi i prosjektet gleder oss til å følge avdelingene gjennom det neste året.

Deltakende avdelinger: Kristiansand kommune: Hestehovstien, Gimleveien, Skarpelunden, Ærfuglveien og Kirsten Flagstadsvei. Vennesla kommune: Døblebakken, Venneslagården, Holtet og Sentrumsveien. Lindesnes kommune: Heddeland og Skinsnes.

3. Årlig helsekontroll

Sjekkliste for årlig helsekontroll er nå tatt i bruk og testes ut i 4 kommuner, i tillegg til at verktøy og rutinebeskrivelser er implementert i Kristiansand kommune. Det siste året av prosjektet vil vi jobbe videre med evaluering, samtidig som vi har fokus på utbredelse til flere kommuner. Interesserte kommuner eller avdelinger kan ta kontakt med prosjektleder, og lese mer på våre [hjemmesider](#).

4. Omtale i andre medier

Prosjektet er også omtalt i andre medier det siste året. I tillegg til at prosjektet er presentert på en rekke webinarer, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Under er lenke til 4 av de siste artiklene:

- [Kristiansand, Sandnes og Sandefjord: Hvordan jobber vi med implementering av veilederen? | Naku](#)
- [Innføring av Helsedirektoratets veileder gir retning for tjenestene | Naku](#)
- [Økt kompetanse på helse i Kristiansand - Naku](#)
- [Årlig helsekontroll - Naku](#)

Kristiansand, 02.09.2022

Stian Brødsjø

Prosjektleder

Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester Agder (vest)

